

ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΟΥ “ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ” ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΕΞΙΚΑ ΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 2002

Δέσποινα Σαπουντζή-Κρέπια¹, Ευανθία Σακελλάρη².

---

1. Καθηγήτρια Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης
2. Επισκέπτρια Υγείας Νομαρχία Αθηνών, Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας

Περίληψη: Ο όρος “νοσηλευτική” άρχισε κατά προφορικές μαρτυρίες να χρησιμοποιείται στον Ελληνικό νοσηλευτικό χώρο τις δεκαετίες του 1940-1950. Πλην όμως ο όρος συνέχιζε να μην είναι ευρέως γνωστός στην Ελληνική κοινωνία. Η αναζήτηση λοιπόν της εμφάνισης του στην Ελληνική λεξικογραφία έχει ενδιαφέρον για τους Έλληνες νοσηλευτές.

Σκοπός: Η αναζήτηση του λήμματος “νοσηλευτική” στην ελληνική λεξικογραφία και εγκυκλοπαίδειες.

Υλικό και Μέθοδος: Διενεργήθηκε Ιστορική Έρευνα για τη χρονική περίοδο 1833 – 2002. Εντοπίστηκαν και μελετήθηκαν 60 λεξικά και εγκυκλοπαίδειες.

Αποτελέσματα: Οι πρώτες εντοπισθείσες εκδόσεις είναι το “Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης” (Βιέννη 1836), το “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδείας” (Σμύρνη 1864) και το “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν” (Ελευθερουδάκης, Αθήνα 1890 –1891). Σε καμία από τις παραπάνω εκδόσεις δεν περιέχεται το λήμμα “νοσηλευτική”. Τον 20^ο αιώνα εντοπίστηκαν οι εκδόσεις 54 λεξικών και εγκυκλοπαιδειών από το 1900 έως και το 1999. Στις περισσότερες από τις εκδόσεις αυτές δεν γίνεται αναφορά στο λήμμα “νοσηλευτική” που κάνει την εμφάνιση του, μόλις στη δεκαετία του '90, σε τρεις πηγές όπως στην “Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα” (Αθήνα 1991), στο “Σύγχρονον Λεξικόν της Νεοελληνικής Γλώσσας” (Εκδόσεις Πατάκη 1991), στην επανέκδοση του “Ελληνικού λεξικού” Τεγόπουλου-Φυτράκη (1999) και στο “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας” Μπαμπινιώτη (1998). Τον 21^ο αιώνα εντοπίστηκαν 2 λεξικά όπου το λήμμα “νοσηλευτική” δεν αναφέρεται, ενώ αναφορά του γίνεται στο “Το Μεγάλο Λεξικό της Δημοτικής” (Αφοι Μπουσνάκη Ο.Ε. 2002) και στην επανέκδοση του λεξικού Μπαμπινιώτη το 2002.

Συμπεράσματα: Το λήμμα “νοσηλευτική” αρχίζει πλέον να περιλαμβάνεται στα λεξικά, απαιτείται όμως προσπάθεια από τους νοσηλευτικούς φορείς για την σωστή απόδοση της έννοιας του στις παραπάνω εκδόσεις.

Λέξεις Κλειδιά: Όρος Νοσηλευτική, Ελληνικά, Λεξικά, Εγκυκλοπαίδειες

Υπεύθυνος αλληλογραφίας

Καθηγήτρια Δέσποινα Σαπουντζή-Κρέπια

Τμήμα Νοσηλευτικής

Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης

T.K. 541 01 Θεσ/νίκη ΠΡΟΣ: Τ.Θ. :1456

e-mail desapoun@yahoo.com

SEARCHING FOR THE TERM “NURSING” IN GREEK DICTIONARIES AND ENCYCLOPEDIAS FROM THE ESTABLISHMENT OF THE MODERN GREEK STATE UNTIL 2002

Despina Sapountzi-Krepia¹, Evanthia Sakellari²,

---

1. BSc, MSc, PhD, RN, RHV Professor Alexander Technological Educational Institution of Thessaloniki,
2. BSc, MSc, PhD (candidate), RHV Greece Prefecture of Athens, Public Health Directorate

Abstract: The term “nursing” starts to be used in the Greek nursing field during the 40s and 50s, however, it continued to be almost unknown among the members of the Greek society. Thus, the search of the start of the inclusion of the term nursing in the Greek dictionaries and encyclopaedias is interesting for Greek nurses.

Aim: The search of the term “nursing” in Greek dictionaries and encyclopedias.

Material and method: An historical research was conducted for the period of 1833 until the year 2002. Sixty dictionaries and encyclopedias were found and studied.

Results: The first publications of this period are; the “Dictionary of Greek Language” (Vienna, 1836), the “Encyclopedia Lexicon” (Smyrna, 1864) and the “Encyclopedic Lexicon” (Eleftheroudakis, Athens 1890-1891). The term “nursing” it was not included in those publications. In the 20th century the publications of 54 dictionaries and encyclopedias dating 1900 to 1999 were found. In most of those publications the term “nursing” is not mentioned, and it started appearing only in the 90s in just 3 sources; the “Encyclopedia Papyrus Larousse Britannica” (Athens, 1991), the “Modern Lexicon of Greek Language” (Patakis Publications, 1991), reprint of “Greek Lexicon” Tegopoulos-Fytrakis (1999) and the “Lexicon of Modern Greek” by Babiniotis (1998). In the 21st century two dictionaries were found, in which the word “nursing” is not included, while it is mentioned in the “Big Lexicon of Modern Greek” (Bousnaki, 2002) and in the reprint of Babiniotis’ Dictionary in 2002.

Conclusions: The term “nursing” has started to be included in the dictionaries, however, more effort needs to be paid by the nursing authorities towards the correct attribution of the term in publications.

Key Words: Term Nursing, Greek, Dictionary, Encyclopedia

Corresponding author:

Despina Sapountzi-Krepia

Alexander Technological Educational Institution of Thessaloniki,

541 01 Thessaloniki

Greece

e-mail desapoun@yahoo.com

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη νοσηλευτική βιβλιογραφία έχει πολλάκις τονισθεί ότι ο ορισμός της έννοιας «νοσηλευτική» δεν αποτελεί απλά ένα λήμμα λεξικού ή μια «ακόμα» παράγραφος ενός νοσηλευτικού εγχειριδίου ή μιας νοσηλευτικής θεωρίας, αλλά αποτελεί μια ζωτική παράμετρο της κοινωνικής έκφρασης του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Ως εκ τούτου ο ορισμός της νοσηλευτικής αποκτά μια βαρύνουσα σημασία. Ο όρος “νοσηλευτική” άρχισε κατά προφορικές μαρτυρίες να χρησιμοποιείται στον Ελληνικό νοσηλευτικό χώρο τις δεκαετίες του 1940-1950. Πλην όμως ο όρος συνέχιζε επί μακρόν να μην είναι ευρέως γνωστός στην Ελληνική κοινωνία. Η αναζήτηση λοιπόν της εμφάνισης του στην Ελληνική λεξικογραφία και τις εγκυκλοπαίδειες, όπου δίνεται μια ερμηνεία-ορισμός των εμπεριεχομένων λέξεων, έχει ενδιαφέρον για τους Έλληνες νοσηλευτές, επειδή ο λεξικογράφος αποτυπώνει τη σημασία των λέξεων όχι μόνο από επιστημονική σκοπιά αλλά και όπως αυτές έχουν επικρατήσει να εννοούνται μέσα από τη χρήση τους. Για το λόγο αυτό διενεργήθηκε μια ιστορική έρευνα, η οποία εν πολλοίς θα μας διαφωτίσει για την αντίληψη της Ελληνικής κοινωνίας σχετικά με τον όρο νοσηλευτική.

ΣΚΟΠΟΣ

Η αναζήτηση του λήμματος “νοσηλευτική” στην ελληνική λεξικογραφία και εγκυκλοπαίδειες.

ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΣ

Διενεργήθηκε ιστορική έρευνα για τη χρονική περίοδο 1833 – 2002. Έγινε ενδελεχής έρευνα σε κεντρικές βιβλιοθήκες της Αθήνας για τον εντοπισμό λεξικών και εγκυκλοπαιδίων που κυκλοφόρησαν στην υπό έρευνα περίοδο και εντοπίστηκαν και μελετήθηκαν 60 Ελληνογλωσσα λεξικά και εγκυκλοπαίδειες.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι πρώτες εντοπισθείσες εκδόσεις είναι το “Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης”¹ που εκτυπώθηκε στη Βιέννη το 1836, το “Λεξικόν Εγκυκλο-

παιδείας”² που εκδόθηκε στη Σμύρνη το 1864 και το “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν”³ που εκδόθηκε από τον Οίκο Ελευθερουδάκης στην Αθήνα τα έτη 1890 –1891. Σε καμία από τις παραπάνω εκδόσεις δεν περιέχεται το λήμμα “νοσηλευτική”.

Τον 20^ο αιώνα εντοπίστηκαν οι εκδόσεις διαφόρων λεξικών και εγκυκλοπαιδίων από το 1900 έως και το 1999. Με την έναρξη του 20^{ου} αιώνα το 1900 εκδίδει το “Συναγωγή νέων λέξεων υπό των λογίων πλασθισίων από της Αλώσεως μέχρι των καθ’ημάς χρόνων”⁴ του Στεφάνου Κουμανούδη και το “Λεξικόν ορθογραφικόν και χρηστικόν”⁵ του Γ. Ζηκίδη, όπου δεν περιλαμβάνεται το λήμμα νοσηλευτική.

Ανευρέθη για τη δεκαετία του 1910 το “Λεξικόν Ερμηνευτικόν”⁶ που εκδόθηκε το 1918 στην Αθήνα “Εκ του Τυπογραφείου Π. Α. Πετράκου” και στο οποίο το λήμμα “νοσηλευτική” δεν περιέχεται.

Στην αρχή της δεκαετίας του 1920, το 1921 εκδίδεται στην Αθήνα η μετάφραση του “Henry G. Liddell and Robert Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης”⁷ σε μετάφραση του Καθηγητού Ξενοφώντα Μόσχου και επιμέλεια του Μιχαήλ Κωνσταντινίδου με εκδότη τον Ιωάννη Ν. Σιδέρη. Ακόμα την ίδια δεκαετία εκδίδονται το “Μέγα Λεξικόν Ιατρικής”⁸ το 1929 και το “Λεξικό του Πυρσού”⁹ που εκδόθηκε τα έτη 1928-1932”. Το λήμμα “νοσηλευτική” δεν ανευρέθη στις παραπάνω εκδόσεις.

Τη δεκαετία του 1930 εντοπίστηκε η έκδοση μιας εγκυκλοπαίδειας που όλα εκδόθηκαν στην Αθήνα. Συγκεκριμένα το “Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν”¹⁰ από τον Εκδοτικό οίκο «Ελευθερουδάκης» το 1930, το “Συνώνυμα και Αντώνυμα”¹¹ του Πέτρου Βλαστού το 1931, το “Επίτομον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν”¹² Εκδόσεις Βασ. Κ. Σαμαρτζή το 1932, το “Επίτομον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν της Πρωίας”¹³ Εκδόσεις Πρωίας το 1932, το “Ιστορικόν Λεξικόν της Νέας Ελληνικής της τε κοινής ομιλουμένης και των ιδιωμάτων”¹⁴ της Ακαδημίας Αθηνών που εκδόθηκε το 1933 (τόμος α’), το “Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσης”¹⁵ επίσης από τις Εκδόσεις Πρωίας Συνατχθέν το 1933. Το Δ. Δημητράκου “Μέγα

Λεξικόν της Νεοελληνικής Γλώσσης”¹⁶ από τον “Αρχαίο Εκδοτικό Οίκο Δ. Δημητράκου Α. Ε.” το 1939. Η εντοπισθείσα εγκυκλοπαίδεια είναι η “Μεγάλη Ελληνική εγκυκλοπαίδεια”¹⁷ από τις Εκδόσεις «Πυρσός» που κυκλοφόρησε το 1932. Σε όλες τις παραπάνω εκδόσεις δεν ανευρέθη το λήμμα νοσηλευτική.

Τη δεκαετία του 1940 προφανώς λόγω του 2^{ου} Παγκοσμίου πόλεμου, της Γερμανικής κατοχής και του εμφύλιου πόλεμου εντοπίστηκε η έκδοση το 1949 του λεξικού του Θ. Βοσταντζόγλου “Αντιλεξικόν ή Θησαυρός ελληνικών λέξεων και φράσεων διατεταγμένων κατά λογικήν σειράν”¹⁸ όπου δεν περιλαμβάνεται το λήμμα νοσηλευτική.

Στην δεκαετία που ακολούθησε, τη δεκαετία του 1950, εντοπίστηκε η έκδοση τριών λεξικών στην Αθήνα. Το “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν”¹⁹ Έκδοση της Εγκυκλοπαιδικής Επιθεωρήσεως «Ήλιος» το 1950 με επανέκδοση το 1955, το “Λεξικόν της Νέας Ελληνικής”²⁰ του Ιωάννη Σταματάκου (τόμος α’ 1952, τόμος β’ 1953, τόμος γ’ 1955) και το “Δημητρίου Β. Δημητράκου Νέον Λεξικόν”²¹ από τις Εκδόσεις «Περγαμηναί» το 1959. Ούτε στα ως άνω λεξικά περιεχόταν το λήμμα νοσηλευτική.

Στα λεξικά της δεκαετίας του 1960 “Εγκυκλοπαιδικόν και Γλωσσικόν Λεξικόν”²² των εκδόσεων «Πάπυρος» του 1961, καθώς και στην “Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια”²³ του εκδοτικού οργανισμού «Ο Φοίνιξ» και στο “Επίτομο Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν”²⁴ που εκδόθηκαν το 1962 δεν περιέχεται το λήμμα νοσηλευτική. Ακόμα και σε μεταγενέστερη έκδοση όμως της ίδιας δεκαετίας (1964) στο “Μέγα Λεξικόν όλης της Ελληνικής Γλώσσης”²⁵ του Δημητράκου και στο “Νέον Ορθογραφικόν Ερμηνευτικόν Λεξικόν του Δ. Δημητράκου”²⁶ του 1969 δεν ανευρίσκεται το λήμμα νοσηλευτική.

Στις εκδόσεις επίσης της δεκαετίας του 1960 που σημειωτέον όλες εκδόθηκαν στην Αθήνα, “Εγκυκλοπαίδεια δι’ όλους”²⁷ από τις Εκδόσεις Παλλάδος που εκδόθηκε το 1962, στη “Χάρη Πάτση Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια των Νέων”²⁸ έκδοσης του 1962, στην εγκυκλοπαίδεια “Γεωργίου Δ. Παπαϊωάννου Θησαυρός Γνώσεων, Μεγάλη παιδική και σχολική εγκυκλοπαίδεια”²⁹ που κυκλοφόρησε το 1963 και στο “Παγκόσμι-

ον Πανεπιστήμιον, Νεώτατη Εγκυκλοπαίδεια”³⁰ που κυκλοφόρησε το 1967, δεν υπάρχει καμία αναφορά στο λήμμα νοσηλευτική.

Παρόμοια είναι η εικόνα όσον αφορά το λήμμα νοσηλευτική και στα λεξικά της δεκαετίας του 1970. Στα λεξικά “Ελευθερουδάκη νέον επίτομον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν”³¹ και “Επίτομον πλήρες εγκυκλοπαιδικόν και ερμηνευτικόν λεξικόν της ελληνικής γλώσσης, Πάπυρος-Λαρούς”³² εκδόσεως 1972 δεν αναφέρεται το λήμμα νοσηλευτική. Προς τα τέλη αυτής της δεκαετίας μετά την καθιέρωση της δημοτικής ως επίσημης γλώσσας στην Ελληνική επικράτεια δημιουργούνται νέες ανάγκες στον τομέα της λεξικογραφίας και εκδίδονται νέα λεξικά. Όμως και στις νέες αυτές εκδόσεις όπως, στο “Λεξικό της Δημοτικής: Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων”³³ εκδόσεως 1977, στο “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Έκδοσις της Εγκυκλοπαιδικής Επιθεωρήσεως «Ήλιος»”³⁴ εκδόσεως 1978, στο “Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας, Εκδόσεις Ρέκου”³⁵ εκδόσεως επίσης του 1978, καθώς και στο “Ορθογραφικό και Ερμηνευτικό Λεξικό της Δημοτικής Γ.Δ. Παπαϊωάννου Εκδόσεις Αποσπερίτης”³⁶ που εκδόθηκε το 1979, δεν γίνεται καμία αναφορά στο λήμμα νοσηλευτική.

Παρόμοια είναι η εικόνα και στις εγκυκλοπαίδειες που εντοπίστηκαν να κυκλοφορούν την ίδια δεκαετία. Στην “Άλφα-Ωμέγα Εγκυκλοπαίδεια Πάτση”³⁷ που εκδόθηκε από τον Εκδοτικό οίκο Χάρη Πάτση στην Αθήνα το 1970, καθώς και στην “Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια”³⁸ που επίσης εκδόθηκε στην Αθήνα το 1977 δεν περιεχόταν το λήμμα νοσηλευτική.

Στα λεξικά και τις εγκυκλοπαίδειες της δεκαετίας του 1980 το “Υπερλεξικό της νεοελληνικής γλώσσας Παγουλάτου”³⁹, το “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν”⁴⁰ των Εκδόσεων «Ελευθερουδάκης» καθώς και το “Μονοτονικό Λεξικό της Δημοτικής Γλώσσας”⁴¹ των εκδόσεων Καρακασιλιώτη το λήμμα νοσηλευτική δεν ανευρέθη. Όσον αφορά τις εγκυκλοπαίδειες που εκδόθηκαν την ίδια δεκαετία στη “Σχολική Υδρία”⁴², στη “Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια”⁴³ της εκδοτικής εταιρείας «Ακάδημος» Α.Ε. που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1981 και στην “Υδρία Ελληνική και Παγκόσμια, Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια”⁴⁴ της Εταιρείας Ελληνικών Εκδό-

σεων Α.Ε. που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1986, στην “Εγκυκλοπαίδεια Δομή”⁴⁵ Εκδόσεις Δομή, Αθήνα, 1985 και στη “Νέα Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια”⁴⁶ των εκδόσεων Χάρη Πάτση Α.Ε. Αθήνα, 1980, το λήμμα νοσηλευτική δεν περιέχεται.

Τη δεκαετία του 1990 κυκλοφορούν αρκετά λεξικά και εγκυκλοπαίδειες που εκδίδονται στην Αθήνα. Το 1992 εκδίδεται το “Νέο Λεξικό της Ελληνικής”⁴⁷ από τις Εκδόσεις Σταφυλλίδη. Το λήμμα νοσηλευτική και πάλι δεν περιέχεται. Μερικά χρόνια αργότερα, το 1995, κυκλοφορούν το “Νέο Ελληνικό Λεξικό, Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας”⁴⁸ του Εμμανουήλ Κριάρα και το “Μικρό Ελληνικό Λεξικό”⁴⁹ από τις εκδόσεις Τεγόπουλος Φυτράκης και το “Ορθογραφικό Λεξικό”⁵⁰ των ίδιων εκδόσεων που κυκλοφορήσαν το 1996 χωρίς να περιλαμβάνουν το λήμμα νοσηλευτική.

Ακόμα εκδίδεται το 1991 το “Σύγχρονον Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας”⁵¹ από τις Εκδόσεις Πατάκη όπου αναφέρεται **“νοσηλευτική, η (ουσ.) η επιστημονική ειδίκευση του βοηθητικού προσωπικού νοσοκομείων κτλ. νοσηλευτικός - ή -ό (επ.) ο σχετικός με τη νοσηλεία”**.

Το 1997 κυκλοφορεί το “Μείζον Ελληνικό Λεξικό”⁵² και πάλι από τις εκδόσεις Τεγόπουλος Φυτράκης όπου εμπεριέχεται το λήμμα “νοσηλευτική” ως ουσιαστικό και παρατίθεται η ερμηνεία **“...είναι η τέχνη ή η πρακτική της περίθαλψης τραυματιών ή ασθενών”**.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 κυκλοφορεί η “Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα”⁵³ το 1991 όπου περιλαμβάνεται το λήμμα νοσηλευτική ως **“... νοσηλευτική (αγγλ. nursing, γαλλ. Profession d' infirmier)· το επάγγελμα του νοσηλευτή (νοσηλεύτριας) με αντικείμενο την περίθαλψη ασθενών και τραυματιών και γενικότερα ατόμων που δεν είναι ικανά να φροντίσουν τον εαυτό τους”**.

Την ίδια δεκαετία κυκλοφορούν επίσης η “Γενική Εγκυκλοπαίδεια Σύγχρονων Γνώσεων, Υδρία Cambridge Ήλιος”⁵⁴ έκδοση του 1992, και το “Ελληνικό λεξικό”⁵⁵ των εκδόσεων Τεγόπουλου-Φυτράκη 1993. Στις ως άνω εκδόσεις

δεν περιέχεται το λήμμα νοσηλευτική. Στην επανέκδοση όμως του ίδιου λεξικού το 1999⁵⁶ υπάρχει αναφορά στο λήμμα νοσηλευτική. Στο εμπεριεχόμενο λήμμα αναφέρεται **“...είναι η τέχνη ή η πρακτική της περίθαλψης τραυματιών ή ασθενών”**.

Από μια προσεκτική ανάλυση του παραπάνω ορισμού γίνεται σαφές ότι ο νοσηλευτικός ρόλος όπως τον αντιλαμβάνεται η ελληνική κοινωνία περιορίζεται στην παροχή φροντίδας σε ασθενείς και τραυματίες. Ουδεμία μνεία γίνεται για το ρόλο της νοσηλευτικής στην πρόληψη την προαγωγή και τη διατήρηση της υγείας ατόμων και πληθυσμιακών ομάδων, ενώ η επιστημονική υπόσταση της νοσηλευτικής παντελώς παραβλέπεται. Επειδή όμως ο λεξικογράφος αποτυπώνει ό,τι κυριαρχεί στην κοινωνία την εποχή που γράφεται το λεξικό, τα στοιχεία αυτά υποδηλώνουν τη γενική αντίληψη της Ελληνικής κοινωνίας για αυτούς τους όρους.

Την ίδια περίοδο το 1998 το λεξικό Μπαμπινιώτη⁵⁷ στο λήμμα **“Νοσηλευτική”** αναφέρει **“... η τέχνη και η επιστήμη της ιατροφαρμακευτικής περιθάλψεως και περιποιήσεως ασθενών ατόμων με ειδικές ανάγκες και γενικά αναξιοπαθούντων σύμφωνα με τις οδηγίες των ειδικών γιατρών”**. Παρατηρείται δηλαδή αφ’ ενός μεν κάποια βελτίωση αφού γίνεται πλέον μνεία της επιστημονικής υπόστασης της νοσηλευτικής, αφ’ έτερου όμως συνεχίζει να μην γίνεται ουδεμία νύξη για το ρόλο της νοσηλευτικής στην πρόληψη, την προαγωγή και τη διατήρηση της υγείας, ενώ η προσθήκη της φράσεως **“...σύμφωνα με τις οδηγίες των ειδικών γιατρών”** αποστερεί οιαδήποτε αυτοδυναμία από τη νοσηλευτική. Το ίδιο επαναλαμβάνεται και στην επανέκδοση του ίδιου λεξικού το 2002⁵⁸.

Στο “Μεγάλο Λεξικό της Δημοτικής”⁵⁹ που κυκλοφορεί στη Θεσσαλονίκη από τις Εκδόσεις Αφοι Μπουσνάκη Ο.Ε. το 2002 στο λήμμα **“νοσηλευτικός -ή -ό (επιθ.)”** αναφέρεται **1. αυτός που έχει σχέση, ανήκει ή αναφέρεται στη νοσηλεία ή στο νοσηλευτήριο, 2. (το ουδ. Πληθ. ως ουσ.) τα νοσηλευτικά, τα έξοδα νοσηλείας κάποιου, τα νοσήλια**.

Τέλος στο “Λεξικό Νέας Ελληνικής Γλώσσας με Αναγωγή στην Αρχαία Ελληνική”⁶⁰ που εκδόθηκε το 2002 το λήμμα νοσηλευτική δεν περιέχεται.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το λήμμα “νοσηλευτική” αρχίζει πλέον να περιλαμβάνεται στα λεξικά, απαιτείται όμως προσπάθεια από τους νοσηλευτικούς φορείς για ευρύτερη ενημέρωση του κοινού και της επιστημονικής κοινότητας για το περιεχόμενο της έννοιας νοσηλευτική, ώστε να επιτευχθεί μια σωστή απόδοση και πιο πλήρης απόδοση της έννοιας νοσηλευτική σε παρόμοιες εκδόσεις που θα κυκλοφορήσουν στο μέλλον.

Αναγνώριση

Η παρούσα δημοσίευση συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και Εθνικούς Πόρους - ΕΠΕΑΕΚ II, - “Αρχιμήδης II.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. “Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας” Εκ της τυπογραφίας Αντωνίου Μπένκο, Βιέννη 1836
2. “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδείας” Εκδοθέν υπό D’ Ardeau Μεταφρασθέν υπό Π. Γερακάκη Σμύρνη 1864
3. “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν” , Ελευθερουδάκης, Αθήναι Μάιος 1890 –Νοέμβριος 1891
4. “Συναγωγή νέων λέξεων υπό των λογίων πλασθιστών από της Αλώσεως μέχρι των καθ’ ημάς χρόνων”, Στεφάνου Κουμανούδη, εκδόσεις Βιβλιοθήκη Μαρασλή, Αθήναι 1900
5. “Λεξικόν ορθογραφικόν και χρηστικόν”, Γ. Ζηκίδη, Αθήναι 1913
6. “Λεξικόν Ερμηνευτικόν” Γρηγορίου Ν. Βερναρδάκη “Εκ του Τυπογραφείου Π. Α. Πετράκου” , Αθήναι, 1918
7. “Henry G. Liddell and Robert Scott, Μέγα Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας” Ξενοφών Μόσχος και επιμέλεια Μιχαήλ Κωνσταντινίδου, εκδόσεις Ιωάννη Ν. Σιδέρη, Αθήναι, 1921
8. Μέγα Λεξικόν Ιατρικής, Μάνος Οικονομίδης, Αθήναι, 1929
9. “Λεξικό του Πυρσού” Εκδόσεις «Πυρσός» Αθήναι, 1928-1932
10. “Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν” Εκδοτικός οίκος «Ελευθερουδάκης» Αθήναι, 1930.
11. “Συνώνυμα και Αντώνυμα”, Πέτρου Βλαστού, Αθήναι, 1931
12. “Επίτομον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν” Εκδόσεις Βας. Κ. Σαμαρτζή, Αθήναι, 1932.
13. “Επίτομον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν της Πρωίας” Συνταχθέν υπό ομάδος λογίων και επιστημόνων επιμέλεια: Γ. Ζευγώλη Εκδόσεις Πρωίας Αθήναι, 1932.
14. “Ιστορικόν Λεξικόν της Νέας Ελληνικής της τε κοινής ομιλουμένης και των ιδιωμάτων” της Ακαδημίας Αθηνών , Αθήναι, 1933
15. “Λεξικόν της Ελληνικής Γλώσσας” Συνταχθέν υπό ομάδος λογίων και επιστημόνων επιμέλεια: Γ. Ζευγώλη Εκδόσεις Πρωίας, Αθήναι, 1933.
16. “Μέγα Λεξικόν της Νεοελληνικής Γλώσσας”, Διευθυντής συντάξεως Ιωάννης Σ. Ζερβός “Αρχαίος Εκδοτικός Οίκος Δ. Δημητράκου Α. Ε.” Αθήναι, 1939.
17. Μεγάλη Ελληνική εγκυκλοπαίδεια Εκδόσεις «Πυρσός» Ανώνυμος Εταιρεία Αθήναι, 1932
18. Θ. Βοσταντζόγλου “ Αντιλεξικόν ή Θησαυρός ελληνικών λέξεων και φράσεων διατεταγμένων κατά λογικήν σειράν” Αθήναι, 1932
19. “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν” Έκδοση της Εγκυκλοπαιδικής Επιθεωρήσεως «Ηλιος» Αθήναι, 1950 (επανέκδοση 1955)
20. “Λεξικόν της Νέας Ελληνικής” Ιωάννη Σταματάκου, Αθήναι (τόμος α’ 1952, τόμος β’ 1953, τόμος γ’ 1955)
21. “Δημητρίου Β. Δημητράκου Νέον Λεξικόν” Εκδόσεις «Περγαμηνάι» Αθήναι, 1959.
22. “Εγκυκλοπαιδικόν και Γλωσσικόν Λεξικόν” Διεύθυνση συντάξεως Στυλ. Γ. Κορρές Εκδόσεις «Πάπυρος» Αθήναι, 1961
23. “Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια” Παύλου Δρανδάκη Εκδοτικός Οργανισμός «Ο Φοίνιξ», Αθήναι, 1962
24. “Επίτομο Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν” «Ελευθερουδάκης» Α.Ε. Αθήναι, 1962
25. “Μέγα Λεξικόν όλης της Ελληνικής Γλώσσας” του Δ. Δημητράκου Εκδόσεις «Δομή» Α.Ε. Αθήναι, 1964
26. “Νέον Ορθογραφικόν Ερμηνευτικόν Λεξικόν του Δ.Δημητράκου” εκδ. Γιοβάνη, Αθήνα, 1969
27. “Εγκυκλοπαίδεια δι’ όλους”, Εκδόσεις Παλλάδος, Αθήναι, 1962
28. “Μεγάλη Εγκυκλοπαίδεια των Νέων” Εκδόσεις Χάρη Πάτση Αθήναι, 1962
29. “Θησαυρός Γνώσεων, Μεγάλη παιδική και σχολική εγκυκλοπαίδεια”, Αθήναι, Γεωργίου Δ. Παπαϊωάννου 1963
30. Παγκόσμιον Πανεπιστήμιον, Νεώτατη Εγκυκλοπαίδεια Μετάφρασις Αδαμαντίου Παγιωτα Επιμέλεια Αικατερίνης Παυλάκη και επιστημόνων όλων των κλάδων Ολυμπιακά Εκδόσεις Αθήναι, 1967
31. “Ελευθερουδάκη νέον επίτομον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν” Εκδόσεις Ν. Νίκας & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.Αθήνα, 1972
32. “Επίτομον πλήρες εγκυκλοπαιδικόν και ερμηνευτικόν λεξικόν της ελληνικής γλώσσας”, Πάπυρος-Λαρούς” Αθήνα, 1972
33. “Λεξικό της Δημοτικής: Εταιρεία Ελληνικών Εκδόσεων” Αθήνα, 1977,
34. “Νεώτερον Εγκυκλοπαιδικόν Λεξικόν Έκδοσις της Εγκυκλοπαιδικής Επιθεωρήσεως «Ηλιος»” Αθήνα, 1978
35. “Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας, Εκδόσεις Ρέκου” Αθήνα, 1978

36. “Ορθογραφικό και Ερμηνευτικό Λεξικό της Δημοτικής” Γ.Δ. Παπαϊωάννου Εκδόσεις Αποσπερίτης” Αθήνα, 1979
37. “Άλφα-Ωμέγα Εγκυκλοπαίδεια Πάτση“, Γενική Επιστασία Συντάξεως Γιάννης Χατζηφώτης Γενική εποπτεία εκδόσεως Emmy Patsi-Garin Εκδοτικός οίκος Χάρη Πάτση Αθήνα, 1970
38. “Παγκόσμια Εγκυκλοπαίδεια Αθήνα“ 1977
39. “Υπερλεξικό της νεοελληνικής γλώσσας Παγουλάτου”, Αθήνα, 1985
40. “Λεξικόν Εγκυκλοπαιδικόν” , Εκδόσεις «Ελευθερουδάκης» Αθήνα, 1985
41. “Μονοτονικό Λεξικό της Δημοτικής Γλώσσας” Λ. Σκιαδά και Επιτροπής Φιλολόγων εκδόσεις Αφοι Καρακασιλιώτη ΑΕ, Αθήνα 1984
42. “Σχολική Υδρία”, Εκδόσεις Γ. Αξιωτέλης & ΣΙΑ Ε.Π.Ε.Αθήνα, 1985
43. “Μεγάλη Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια” της εκδοτικής εταιρείας «Ακάδημος» Α.Ε. που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1981
44. “Υδρία Ελληνική και Παγκόσμια, Μεγάλη Γενική Εγκυκλοπαίδεια” της Εταιρείας Ελληνικών Εκδόσεων Α.Ε. που εκδόθηκε στην Αθήνα το 1986,
45. “Εγκυκλοπαίδεια Δομή” Εκδόσεις Δομή, Αθήνα, 1985 και στη “Νέα Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια” των εκδόσεων Χάρη Πάτση Α.Ε. Αθήνα, 1980
46. “Νέα Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια“, Εκδόσεις Χάρη Πάτση Α.Ε. Αθήνα, 1980
47. “Νέο Λεξικό της Ελληνικής“, Ν. Μπουγάς, Α. Γκότζου-Γκοτσοπούλου, Θ. Καλογερίνη, Μ. Σωτηρίου, Χ. Ντούβρη, Μ. Γιαννακοπούλου, Εκδόσεις Σταφυλλίδη Αθήνα, 1992
48. “Νέο Ελληνικό Λεξικό, Λεξικό της Σύγχρονης Ελληνικής Δημοτικής Γλώσσας“, Εμμ. Κριάρας, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, 1995
49. “Μικρό Ελληνικό Λεξικό” Σύνταξη Μ. Μανδαλά, εκδόσεις Τεγοπουλος Φυτράκης, Αθήνα, 1996
50. “Ορθογραφικό Λεξικό” Επιμέλεια Μ. Μανδαλά, εκδόσεις Τεγοπουλος Φυτράκης, Αθήνα, 1996
51. “Σύγχρονον Λεξικό της Νεοελληνικής Γλώσσας“, Εκδόσεις Πατάκη Αθήνα, 1991
52. “Μείζον Ελληνικό Λεξικό“, Εκδόσεις Τεγόπουλος Φυτράκης, Αθήνα, 1997
53. “Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάνικα“, Εκδόσεις Πάπυρος Αθήνα, 1991
54. “Γενική Εγκυκλοπαίδεια Σύγχρονων Γνώσεων, Υδρία Cambridge Ήλιος” έκδοση του 1992,
55. “Ελληνικό λεξικό” Εκδόσεις Τεγόπουλος - Φυτράκης, Αθήνα, 1993.
56. “Ελληνικό λεξικό” Εκδόσεις Τεγόπουλος- Φυτράκης, Αθήνα, 1999.
57. “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας“, Μπαμπινιώτης Γ. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 2002
58. “Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας“, Μπαμπινιώτης Γ. Κέντρο Λεξικολογίας, Αθήνα, 1998
59. “Μεγάλο Λεξικό της Δημοτικής“, Διευθυντής εκδόσεως Μιχάλης Μπουσνάκης, Εκδόσεις Αφοι Μπουσνάκη Ο.Ε. Θεσ/νίκη, 2002
60. “Λεξικό Νέας Ελληνικής Γλώσσας με Αναγωγή στην Αρχαία Ελληνική“, Γρηγορόπουλος Δ., Μπαλιάτσας Β., Μπαλιάτσας Δ., Αρβανίτη Ε., Τσιγκρή Π. Εκδόσεις Έννοια Αθήνα, 2002